

Tasa-arvo hankkeissa – hankekyselyn tuloksia

Sokra-koordinaatio teki kesällä 2016 hankekyselyn noin kaksi vuotta käynnissä olleille Euroopan sosiaalirahaston toimintalinjan 5 hankkeille (ESR TL 5). Hankkeilta kysyttiin, miten tasa-arvon edistäminen on tosiasiasa sujunut. Vastauksia saatiin 38 hankkeelta.

Toimintalinjan 5 hankkeiden yleisenä tavoitteena on työelämän ulkopuolella olevien työkäisten osallisuuden lisääminen ja köyhyyden vähentäminen.

Kaikkien ESR-hankkeiden tulee jo rahoitusta hakiessaan vastata hankesuunnitelmassa, onko hankkeessa analysoitu toimintaympäristö sukupuolinäkökulmasta sekä onko hankkeen päätavoitteena sukupuolten tasa-arvon edistäminen. Lisäksi hankkeen pitää kertoa, miten sukupuolinäkökulma tullaan huomioimaan hankkeen toiminnassa.

Tasa-arvo ymmärretään hankkeissa eri tavoin

Hankekyselyn vastauksista käy ilmi, että tasa-arvon käsite ei ole kaikille samansisältöinen. Useimmiten tasa-arvo ymmärretään niin, että kaikilla on sukupuolesta riippumatta yhtäläiset mahdollisuudet osallistua hankkeen toimintaan.

Joissakin hankkeissa tasa-arvo taas ymmärretään yhdeksi hankkeen tavoitteista, jolloin hankkeessa toimitaan järjestelmällisesti heikommassa asemassa olevan (sukupuolen) tilanteen parantamiseksi. Tällöin hankkeeseen osallistujat valikoituvat sukupuolittain tai hankkeiden toimintaa kohdistetaan eri sukupuolille. Usein näiden hankkeiden pääasiakasryhmänä ovat esimerkiksi pitkäaikaistyöttömät miehet tai maahanmuuttajanaiset.

Sukupuolen mukaan suunnattua toimintaa

Jotkut hankkeet totesivat, että toiminta on erilaista eri sukupuolille. Esimerkkeinä sukupuolierityisestä ryhmätoiminnasta mainittiin päihdeongelmaisten naisten ryhmät tai ”äijäryhmä”.

Joissakin hankkeissa on kirjattu sukupuolierityiset ryhmät jo hankesuunnitelmaan, toisissa tarve on havaittu hankkeen toiminnan myötä. Esimerkiksi yksinäisten miesten määrä hankkeessa havaittiin korkeaksi, jolloin päätettiin aloittaa miehille suunnattu ryhmä. Osa hankkeista mainitsi, että toimintaa suunnattiin tutkimustulosten tai hankkeen toimintaympäristöstä saatujen tietojen perusteella.

Miten tasa-arvo otetaan huomioon hankkeissa

Vain muutamissa hankkeissa sukupuolivaikutuksia arvioitiin systemaattisesti hankkeen kaikissa vaiheissa ja hankkeen eri osa-alueilla. Sukupuolinäkökulman voi huomioida esimerkiksi hankehenkilöstön ja ohjausryhmän kokoonpanossa, hankeviestinnässä ja -toiminnassa (esim. käytetty kieli), tutkimuksen toteuttamisessa ja tulosten tulkinnessa.

Esimerkkinä sukupuolen huomioimisesta hankkeen osa-alueilla jotkut hankkeet kertoivat, että henkilökuntaan on valittu sekä miehiä että naisia. Muutamassa hankkeessa on lisätty hankehenkilökunnan tietämystä sukupuolten tasa-arvosta järjestämällä aiheeseen liittyvää koulutusta.

Joissakin hankkeissa oli pohdittu sukupuolirooleja. Työllistämistä edistävissä hankkeissa on esimerkiksi pyritty vähentämään ammatteihin ja opintoihin liittyviä sukupuolikäsityksiä.

Muutammat hankkeet painottivat toiminnan tähtäävän osallistujien itsetuntemuksen lisääntymiseen ja omien vahvuuksien löytämiseen sukupuoli-identiteetin tueksi. ”Sukupuolten kaksijakoisuutta ei korosteta vaan sallitaan erilaiset identiteetit ja vältetään perinteistä sukupuolijattelua”.

Jotkut hankkeet kertoivat, että asiakasarvioinnissa huomioidaan tasa-arvonäkökulma valitsemalla arvioijiksi (asiakasraateihin) sekä miehiä että naisia.

Noin puolet hankkeista vastasi, että ei toimi aktiivisesti tasa-arvon edistämiseksi. Muutama hanke mainitsi tällöin sukupuolten tasa-arvon olevan sisäänrakennettuna hankkeen toimintaan tai toimivan lähtökohtana toiminnalle. Joissakin hankkeissa oli mainittu, että ”tasa-arvoon ei ole erityisesti kiinnitetty huomiota” tai ”sukupuolten välistä tasa-arvoa ei ole pyritty tietoisesti edistämään hankkeessa”. Kaksi hanketta mainitsi kuitenkin samassa yhteydessä ”hanke on tarjonnut töitä, jotka ovat sopineet erityisesti miehille” sekä ”erityishuomio hankkeessa kohdistetaan miehiin”.

Tasa-arvosta vaikuttavuutta toimintaan – avuksi Tasan yhdessä -työkalu

Tasa-arvon edistämisen muuntuminen hankesuunnitelmassa aiotusta käytännön toiminnaksi vaatii aikaa ja panostusta. Kuva toiminnasta on sirpaleinen, joskin mukana on lupaavia ituja ja joitakin erinomaisiakin esimerkkejä aiheen sisäistämisestä. Kuitenkin tasa-arvon käsite ja periaatteen käytäntöön soveltaminen vaativat selkeyttämistä hankekentällä.

Työkaluja tasa-arvovaikutusten arvioimiseen ei monellakaan hankkeella ole ollut käytössä. Sokra on vastannut tarpeeseen kehittämällä hankkeille Tasan yhdessä -työkalun. Työkalu auttaa hankkeen suunnittelussa ja toteutuksessa sukupuolinäkökulman huomioiden. Sokran tasa-arvotyökalulle on tarvetta, ja työkalun levittämistä hankekentällä jatketaan.

[Tasan yhdessä -työkalu](#)

Päivitetty: 19.1.2024

Tulosta
